

Marala: «Veure una tia 'superreinona' dalt l'escenari me dona llum i esperança»

Conversem amb el trio sobre el nou tema amb Zoo i la nova gira que estrenen aquest mes de febrer

Ja fa un any que giren *Jota de morir* (Propaganda pel Fet, 2022), considerat el millor disc de l'any dels Premis Enderrock 2023 segons la crítica. Però ara, el trio catalanovalencianoblear **Marala** acaba de publicar un nou tema al costat de **Zoo**, "Estic antiquà", i arrenca una gira amb un nou directe preparat a La Capsa del Prat de Llobregat. El primer concert serà el 23 de febrer a La Paloma de Barcelona, en el marc del festival Mil·leni. De tot plegat, en parlem amb elles.

Comencem parlant d'"Estic antiquà", el vostre últim senzill al costat de Zoo. Com sorgeix la idea?

Sandra Monfort: Va néixer a Nova York. Vam anar-hi a tocar, i tot era *moderneó*, cosmopolita? I mos vam adonar que no era el nostre *mood* per res. El tercer dia ja teníem ganes de tornar a casa i menjar un tros de pa amb oli i sal, perquè tot estava ple de salses, era caríssim, roïn, ple de soroll, llum? No feia per nosaltres. I vam fer una mica de broma dient que estàvem ?*antiquà*'s'.

Clara Fiol: Volem anar de modernes ?i també ho som, perquè al final, "Estic antiquà" és el tema més actual que hem fet mai?, però alhora també assumim que tenim una part de padrines dins nostre. I ens encanta i també la volem. Ens passa tant amb la música, com amb les relacions romàntiques... Hi ha coses de les quals ens volem dependre, però no en sabem, i el més

intel·ligent no és negar-ho, sinó posar-ho sobre la taula, abraçar aquesta contradicció, riure'ns-en i intentar aprendre.

Aquesta és una de les coses més interessants de la lletra: hi parleu d'una relació tòxica, però li doneu la volta, no hi ha culpa ni tampoc revictimització.

S.M: Tenim clar que no volem aquestes coses i aquest tipus de relacions, però tot això forma part de nosaltres, i a vegades hi caus... i tens un nòvio subnormal però no el deixes perquè n'estàs *prendaeta*. Estàs *antiquà*, i no passa res.

Selma Bruna: És una crítica, alhora que un reflex del que també ens passa a nosaltres.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=CYF1Yc0rKZA>

I d'on surt la idea d'incloure una veu masculina com la Panxo (Zoo)?

S.M: Hi ha diversos motius... El primer és que **Zoo** són col·legues: hem treballat amb ells, vam aparèixer al seu últim disc, i ens portem molt bé... A més, el seu tècnic de so, Yon Mikel, també és el nostre, i en Toni Fort, que n'és productor, també ha produït el tema... És a dir, hi ha molt aquesta part romàntica de col·laborar perquè som col·legues i ens feia molta il·lusió que estiguessen dins de **Marala**, també.

C.F: I després, el fet que és molt interessant que hi entrés en **Panxo** a posar-se ell mateix en ridícul. S'ha tirat al *lio*, com ho hem fet nosaltres: si nosaltres assumim que nosaltres ens enamoram de *tios tontos*, ell diu 'val, per mi no patisques, ja ho entenc: som *tontos*'. Per part seva, li va bé per blanquejar-se, és clar, però alhora, és interessant que hi hagi senyors fent això.

A nivell d'estil, el tema barreja la part més tradicional, marca de la casa, amb un so més actual i festiu. Ja ho havíeu explorat en el darrer disc, amb temes com "Disimula," o en l'últim senzill "El desich". Totes les pròximes cançons seguiran aquesta mateixa línia?

S.B: Tenim ganes de posar-nos una mica més gamberres i desimboltes, en general i en la música. D'alguna manera, amb la primera edició de *Jota de morir* invocàvem una cosa molt més solemne i sòbria. És el que despreníem i vivíem nosaltres mateixes també en aquell moment, però la nostra transformació personal ha anat passant pel *desmelene*. Per això, ara mateix, el més fidel i el més coherent amb **Marala** i amb nosaltres és "Estic antiquà".

Tot això respon o es mostra amb tot un 'rebranding' que heu fet del projecte, tant a nivell de canvi estilístic com a nivell estètic: de l'arrel i la imatge de 'bona nena', a una cosa més rebel o 'petarda'. Ha estat per una voluntat estratègica de posicionament del grup o per una evolució personal vostra?

S.M: Si nosaltres seguim com a individus, és evident que la evolució no ha sigut radical sinó que ha sigut molt natural i poquet a poquet. I això s'ha reflectit també en la música que fem. Tenim ganes de jugar, però sempre ho fem des d'un lloc d'exploració i de qüestionar-nos: Ara, en quin moment estem? Què és el que volem oferir? Quin discurs volem tindre? És un joc, però també està molt pensat. Nosaltres li donem moltes voltes a les coses, ho treballem molt tot, i en pensem cada detall i matís perquè estigui tot supercuidat.

C.F: Alhora, també ho volem ensenyar, això. Nosaltres som així, però entenem que estam compromeses amb que això pugui arribar a algú. A mi, veure una tia *superreinona* dalt de l'escenari, me dona llum i esperança. Ho feim perquè volem, però també perquè ens interessa poder dir que som unes xules, que n'estam orgulloses, i que tant de bo tu puguis fer el mateix.

S.M: En realitat, hi ha un moviment col·lectiu en què moltes ties i penya *queer* estem reivindicant este paper i mostrant-nos des d'este lloc.

C.F: Volem una *xuleria* que empoderi i que sigui referent, no una xuleria que t'abaixi com a espectadora.

SB: A més, també ens interessa perquè això d'alguna manera filtra públic. He parlat amb amics i gent del voltant que han seguit **Marala** des del principi i que m'han preguntat "què feu fent això, posant-vos així?". I ara potser ens han deixat de seguir, però això ens interessa: si no et mola, no et quedis.

S.M: Hi ha de tot, però a voltes, la música tradicional com la que fèiem al principi, arrossega gent molt purista i amb ideals molt poc afins als nostres. I teníem ganes que el nostre públic estiguera

més alineat amb les nostres idees i amb la nostra manera de pensar. I això, per sort o per desgràcia, ho porta la música i les lletres que fem.

Parlaveu d'aquest moviment de dones que es mostren des certa 'xuleria' i que contrasta amb la humilitat amb què s'han mostrat sovint fins ara. Amb aquesta actitud, reivindiqueu una nova manera de posicionar-se públicament com a dona?

S.M: Tolerem qualsevol tipus d'actitud, sobretot de les ties, i mos sembla superbé que una tia vullga performar el rol de 'soc una fadeta, fina i superhumil': cadascuna que faci el que l'ixca del *potorro*. El problema és que hi ha unes actituds de les ties que es condemnen més que altres. Ser una fada humil, graciosa i fina no es condemna, i és l'espai on podem estar tranquil·les. I si et mostres xula, diva i amb tot el poder, et tiren pals per tots els llocs. És una actitud que jo a vegades em force perquè necessite trencar amb tot l'imaginari de la dona bella, fina i tendra, però també és esgotador haver de performar de superpoderosa quan en realitat, després arribo a casa i estic plorant per tots els racons. Però hem d'abraçar tots aquests moments i tots aquests rols, perquè ja prou culpa hem tingut durant anys.

[yotuube]<https://www.youtube.com/watch?v=RVOnpBtvWw0>

Ara esteu preparant un nou directe, que presentareu el 23 de febrer a Barcelona, a La Paloma, amb Maria Hein i Tarta Relena. Quins canvis hi incorporeu?

S.B: Hem canviat el vestuari, la posada en escena, les llums, l'escenografia.. Pràcticament tot menys els temes, tot i que també n'hem afegit de nous.

C.F: Temes nous que no estan publicats i que a La Paloma es podran sentir en primícia... [RIU]. Hem volgut reformular el primer directe de *Jota de morir*, i en comptes de solemnes, ens hem posat més *guarilles* i *macarres*, que és el que ens ve de gust, amb molta festa i ball.

S.M: Però tampoc hem prescindit d'altres coses, sinó que s'hi han sumat capes. Seguix essent l'essència de **Marala**, però amb més capes i matisos. La solemnitat i la poesia hi són, però es completa també amb els nous temes de **Marala**, que són més gamberros. El xou fa tot un viatge des de llocs superintims i preciosos fins a d'altres de *perreo*.

I per fer tot això, tireu de nous temes només o versioneu alguns dels que ja teníeu?

C.F: Alguns temes sí que canvien: n'hi ha que són més llargs que al disc, o que incorporen una introducció. Però perquè tot està pensat com un espectacle. Hi ha la música, que és importantíssima i que toquem en directe, però també hi ha una coreografia, una escenografia i unes llums molt pensades, i coses produïdes especialment per aquest directe.

Ara comença aquesta nova gira amb el nou directe, però ja fa un any que voleu 'Jota de morir'. Com ha estat aquesta gira, que us ha portat fins a Nova York, entre altres llocs?

SM: Nova York va ser increïble, realment. Va ser un bolo molt bonic.

S.B: A més, ho vam poder compartir també amb la **Queralt Lahoz** i la **Lia Kali**, i tot l'equip.

C.F: Aquesta gira també ha estat la primera vegada que ens hem enfrontat a tenir un equip tan gran: som menys persones damunt de l'escenari que les que hi ha abaix fent que tot sigui possible. Això mos dona molta canxa a nosaltres per poder estar més tranquil·les i divertides a l'escenari i poder jugar. Això i el fet d'haver tocat molt, perquè com dius ja fa un any que girem aquest disc, i hem anat a Àustria, Alemanya, Suïssa, Polònia, Itàlia... I ens hem anat envalentonant.

Ver esta publicación en Instagram

Una publicación compartida de MARALA (@maralatrio)

En algun moment us ha espantat com estava creixent el projecte?

S.M: Espantar-nos com a tal no, perquè ens tirem ràpid *al lio*, però sí que fa cert ensurt gestionar-ho tot... Més que com posar-hi el cos, el que espanta és la burocràcia, la transformació interna i haver d'ordenar-ho tot plegat. El projecte creix i amb això també ho fa la logística i tota la faena de gestió que hi ha darrere. Per sort, ara l'empresa de representació i promoció d'artistes Talent ha entrat en l'equació, i ens estan ajudant moltíssim. D'altra banda, també fa ensurt l'inversió econòmica, perquè és molta, i encara no rebem prou per subsistir tranquil·les. Estem encaminades cap a aquí però... la cultura en general no està per tirar coets. I, per sort, internament, a nivell personal, ens portem

de puta mare. El tema íntim-emocional entre nosaltres està molt relaxat i també amb l'equip.

S.B: Si no, crec que seria inviable. No es pot fer tota aquesta gestió si internament no hi ha un nucli fort.

Les vostres cançons i els vostres directes toquen molt la part emocional, com és aquesta gestió més personal?

C.F: Hem après que el tema de les cures també passa pels riures. I que, si estàs tot el temps amb la cura, la intimitat i la tendresa, de vegades te passes i t'ho prens tot massa seriosament. Cal també donar llum i donar aire.

S.B: Ens hem fet molt expertes en llegir-nos i saber què és necessari perquè cadascuna estiguem bé, i per tant **Marala** estigui bé.

S.M: Igual que **Marala**, a nivell sonor, hem construït un llenguatge comú, a nivell personal també n'hem construït un.

Que el projecte creixi deu dificultar també la gestió de les vostres carreres creatives paral·leles. Com combineu tot plegat?

C.F: Doncs com es pot...

S.B: La conciliació i tota aquesta gestió són xungues. Però també hi ha una part superbona, i és que es crea una mena d'espiral: nosaltres com a persones nodrim **Marala**, **Marala** torna a nodrir-nos a nosaltres com a persones, i pot nodrir els nostres projectes... I al seu torn, els nostres projectes nodreixen **Marala**. Des del principi teníem molt clar que necessitàvem que això fos així, perquè si no, no seria possible

C.F: Alhora, conservem la nostra individualitat. És un projecte comú i polifònic, i sempre jugam a això. El centre està superdiluit, però també miram que cadascuna tingui un moment de lluir-se sola. Busquem la balança de ser un trio, però alhora ser tres individus.

Video: https://www.youtube.com/watch?v=_xkqj_vF2SY

Heu parlat sovint de la precarietat del sector. Com ho veieu ara, que sembla que us comencen a anar millor les coses i, que alhora, molts grups estan plegant?

S.M: Que els grups s'aturin, en realitat, està bé perquè aixina fan lloc. I que està bé que la escena vagi renovant-se també i es diversifiqui: hi ha molts grups de *tios* que porten molt de temps tocant, i ja està bé que apareguen noves dones creadores.

C.F: L'altre dia estava parlant amb gent que fa cinema, i em deien que per fer un curt, ja necessites milions. El món del cine també està molt precaritzat, però com que cada vegada és més assequible fer un disc ?pots demanar un crèdit i fer un disc per 15 mil euros, o fins i tot fer-ho a casa amb quatre col·legues? i això implica que et puguis autoexplotar més. Tota la cultura és molt precària, i els creatius hi inverteixen perquè estan compromesos amb el seu missatge... Però el tema de fer les coses per ?amor a l'art' ja no és interessant. Socialment, li hem de donar un espai, un rèdit a la cultura.

És la idea, sovint enganyosa, de la vocació...

S.B: Sí, és la idea de ?lluitar pel teu somni'. Això ho vam dir als Premis Enderrock quan vam guanyar el premi a millor disc de l'any: nosaltres tenim ganes de fer la nostra feina, no de complir cap somni. S'ha de desmitificar això, i fer-ho passa per canviar el *mindset* que tenim sobre la cultura i aquesta mena de *Disney* musical que s'ha creat en l'imaginari col·lectiu.

Creieu que això passa també per un canvi des de l'administració o és només un canvi social i cultural?

S.M: Han de canviar moltes coses. S'ha de canviar què es posa en valor i què no en esta societat, i en esta consciència col·lectiva. Però també s'ha de treballar des de la política. És necessari que hi hagi també polítiques culturals per ajudar a les sales i programadors, i a la creació. Per fer un disc has d'estar treballant un any: i què fas mentrestant? Una feina que et precaritza i que et permeti sobreviure però et doni temps de poder crear... S'han de canviar molts factors perquè poder crear tinga alguna solvència.

Marala en directe Foto: Maria Grimalt

Quant a Marala específicament, entenc que el fet que el projecte creixi també implica que en creixen les despeses.

S.B: És clar: creix el nivell d'exigències i creix la inversió que hi has fer.

C.F: I alhora, creix la feina: curres moltes més hores al dia, però el rèdit que en treus no és tant més.

S.M: Està pujant el nostre catxet, però també hi ha moltes més coses a cobrir, perquè som molt ambiciosos, i volem que tot el que oferim al públic sigui molt rodonet.

S.B: I també volem cuidar moltíssim la gent que curra amb nosaltres.

S.M: Moltes vegades si fem bolos i en cobrem menys, som nosaltres qui no cobrem: primer cobra l'equip, i després nosaltres, o fem un bolo en què nosaltres hi posem la inversió.

És una actitud molt coherent amb els missatges que expresseu, tant en discursos com en les vostres cançons, i que no tothom s'aplica...

S.B: Als Premis Gaudí, l'Helena Martí, va dir una cosa molt xula: ser director és una posició de poder i no t'hi pots posar si no pots fer-ho bé, amb coherència i tenint cura de l'equip. I d'alguna manera, nosaltres som directores de **Marala**, i amb això hi ha una part de responsabilitat que ens la prenem superseriosament.

Per acabar, parlem de què us espera en els pròxims mesos. Heu comentat abans que a La Paloma estrenareu nous temes. Plantegeu ja un nou disc?

C.F: No. Ara estam molt compromeses amb el directe: ara toca girar, i és una gira important. Creiem que *Jota de morir* té moltes capes, i s'ha d'anar desgranant a poc a poc. En el projecte de **Marala**, la part vivencial té molta importància, i ens ho deien des de Talent: s'ha de veure, i s'ha de veure en directe.

Hi ha hagut diverses dates tancades?

C.F: Moltes! N'hem anunciat ja unes quantes, i en breus n'anunciarem més. De moment, el mes de març farem bastant bolos per Catalunya, i també serem a Maó. El mes d'abril anirem a Madrid, a la San Isidro, que ens fa molta il·lusió, i a l'estiu, farem bastantes coses...